

Grindsted Kirke.

Søndag d. 7. juli 2019 kl. 11.00.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til 3. søndag efter trinitatis, Luk. 15,1-10, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 331 "Uberørt af byens travlhed".

Dåb: "100 salmer" 844 "Med favnen fuld af kærlighed".

DDS 523 "Min nåde er dig nok".

DDS 593 "En hyrde glemmer fåret ej".

- - -

"100 salmer" 888 "Vi trækker streger og sætter skel".

Altergang: DDS 438 + 439,1.

DDS 726 "Gak ud, min sjæl, betragt med flid".

DDS 725 "Det dufter lysegrønt af græs".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skriver profeten Esajas: Dette siger den højt ophøjede, som troner for evigt, og hvis navn er Hellig: Jeg bor i det høje og hellige og hos den, der er knust, hvis ånd er nedbøjet, for at oplive den nedbøjede ånd og oplive det knuste hjerte. Jeg anklager ikke for evigt og vredes ikke for altid; for så ville deres ånd svinge for mine øjne, den livsånd, jeg selv har skabt. Jeg blev vred over deres syndige griskhed, jeg slog dem og skjulte mig i vrede; i frafald fulgte de den vej, de ville. Men jeg så deres færd, og jeg vil helbrede dem og skaffe dem hvile, jeg giver dem trøst til gengæld. Hos de sørgende skaber jeg læbernes frugt: Fred, fred for den, der er langt borte, og for den, der er nær, siger Herren, og jeg helbreder dem. (*Esajas' Bog 57,15-19*).

Epistlen skriver apostlen Peter i sit første brev: Ydmyg jer derfor under Guds stærke hånd, så vil han ophøje jer, når tiden kommer, og kast al jeres bekymring på ham, for han har omsorg for jer. Vær årvågne og på vagt! Jeres modstander, Djævelen, går omkring som en brølende løve og leder efter nogen at sluge; stå ham imod, faste i troen, I ved jo, at de samme lidelser rammer jeres brødre her i verden. Og når I må lide her en kort tid, vil al nådes Gud, som har kaldet jer til sin evige herlighed ved Kristus Jesus, selv udruste, støtte, styrke, grundfæste jer. Magten er hans i al evighed! Amen. (*Første Petersbrev 5,6-11*).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Lukas: Alle toldere og syndere holdt sig nær til Jesus for at høre ham, og farisæerne og de skriftkloge gav ondt af sig og sagde: »Den mand tager imod syndere og spiser sammen med dem.« Men han fortalte dem denne lignelse: »Hvis en af jer har hundrede får og mister et af dem, lader han så ikke de nioghalvfems blive i ødemarken og går ud efter det, han har mistet, indtil han finder det? Og når han har fundet det, lægger han det glad på sine skuldre, og når han

kommer hjem, kalder han sine venner og naboer sammen og siger til dem: Glæd jer med mig, for jeg har fundet det får, jeg havde mistet. Jeg siger jer: Sådan bliver der større glæde i himlen over én synder, der omvender sig, end over nioghalvfems retfærdige, som ikke har brug for omvendelse. Eller hvis en kvinde har ti drakmer og taber én af dem, tænder hun så ikke et lys og fejer i huset og leder ivrigt, lige til hun finder den? Og når hun har fundet den, kalder hun sine veninder og nabokoner sammen og siger: Glæd jer med mig, for jeg har fundet den drakme, jeg havde tabt. Sådan, siger jeg jer, bliver der glæde hos Guds engle over én synder, som omvender sig.«
(Lukasevangeliet 15,1-10).

Prædiken.

Det er samfundets udskud, der søger hen til Jesus. Landsforrædere, ludere og lommetyve mænger sig med ham, der påstår at tale på Guds vegne. Netop den slags personer, som alle pæne og ordentlige mennesker forsøger at holde på afstand, vælger han at invitere. Det er, som om et moralsk forkasteligt levned er en fordel, når det gælder adgangen til Jesus. Som om man har fortjent VIP-pladser, hvis man har levet forkasteligt nok.

Det er ikke så sært, at farisæerne og de skriftkloge må reagere, for de var datidens moralske håndhævere og religiøse dommere. Farisæernes fokus var på den livsførelse, de mente, at Gud syntes bedst om, og som man opnåede gennem en streng overholdelse af Moseloven og den traditionelle fortolkning af den. Fordi de selv levede så uangribeligt som muligt, var det let for dem at lægge mærke til og måske endda påpege andres fejl.

Hvad angår de skriftkloge var de datidens teologiske og juridiske eksperter, som fik deres ekspertise fra studier i de hellige skrifter, hvoraf Moseloven blev anset for vigtigst. Det var altså de skriftkloge, man kunne henvende sig til, hvis man var i tvivl om, hvorvidt en bestemt handling ville behage eller frastøde Gud. Som skriftklog gennemgik man mange års studier, sideløbende med at man havde et borgerligt erhverv, og når man var færdiguddannet, fortsatte man i sin hidtidige stilling. At være skriftklog var altså et bierhverv, men et meget respekteret et af slagsen. Når man fyldte 40, kunne man blive udpeget som rabbiner, hvorefter man havde ret til at undervise blandt andet andre kommende skriftkloge.

En hel del skriftkloge var også farisæere. At både de skriftkloge og farisæerne var repræsenteret i det store råd, gjorde ikke deres magt mindre. Rådet var den tids regering i Israel, og lovgrundlaget var de jødiske helligskrifter.

På Jesu tid var der næppe mange, der modsagde farisæerne og de skriftkloge. Dels havde man respekt for deres viden, og dels frygtede man sikkert også de skriftkloges juridiske indsigt, der kunne få dem til at påpege det problematiske ved visse handlinger, man havde begået. Derfor gjaldt det om at holde sig på god fod med det religiøse establishment.

Som repræsentant for nutidens danske religiøse establishment - hvis man ellers kan kalde præster det - oplever jeg selv noget lignende i meget mindre målestok. Ikke så sjældent er jeg sammen med folk, der bander, men som undskylder så snart de har gjort det; som om de har været uartige og gjort noget, som jeg – i kraft af mit embede – må misbillige. Men sagen er, at jeg er temmelig ligeglad og knap nok hører det. Sådan har jeg det, fordi jeg har svært ved at tro, at Gud gider beskæftige sig med, hvilke ord folk bruger til at understrege deres udtalelser. I mine øjne benyttes bandeord og andre kraftudtryk, når den talende vil give sine holdninger vægt. Hvis der er noget, man finder vigtigt, supplerer man altså lige med et bandeord eller to for at understrege, at det skal tages alvorligt. Men jo oftere man gør det, desto mere vænner man sig til at fylde kraftudtryk i sine sætninger, og lige pludselig kan man ikke åbne munden uden at

bande. Da bliver det faktisk endnu sværere at overbevise andre om det, man virkelig mener, for hvad skal man gribe til, når bandeordene og de øvrige kraftudtryk ikke længere understreger vigtigheden af det, man siger, fordi man har vænnet sig til et overforbrug af dem?

Stående overfor farisæere og skriftkloge var det dog andre og mere alvorlige tilrettevisninger, man risikerede, end hvis man bander i mit og de fleste andre folkekirkepræsters selskab. Dengang skulle man omgås den religiøse elite med forsigtighed, fordi man ellers risikerede afregning ved kasse 1.

Det var imidlertid ikke et hensyn, Jesus tog. I evangelierne er det oftest farisæerne og de skriftkloge, han diskuterer med. Gang på gang problematiserer han deres overbevisning, og når han ikke er tilfreds med deres svar, går han gerne videre med en latterliggørelse af dem. Med sin vedholdende skepsis overfor det religiøse establishments lære, undergraver Jesus deres autoritet, hvilket naturligvis ikke gør dem venligt stemt overfor ham. Tværtimod arbejder de hen mod at få ham henrettet. Det var nu engang den måde, man skaffede sig af med modstandere, hvilket også ses af historien om den første kristne martyr, Stefanus. I forbindelse med mordet på ham nævnes den skriftkloge farisæer Saulus, der bifaldt den ophidsede mængdes retsløse lynchning af Stefanus. Saulus, der siden blev kristen og tog navnet Paulus, måtte senere i livet selv opleve lignende lynchningsforsøg, men han var heldigere end Stefanus og slap fra overfaldene med livet i behold.

Paulus' omvendelse beskrives dramatisk i Det Ny Testamente, idet han blændes og kastes til jorden og derefter fører en samtale med Kristus. Men hans omvendelse skyldtes nok i højere grad, at han tog Jesu kritik af den farisæiske tolkning af Moseloven alvorligt, end at han havde et særligt syn. Det, han i forvejen havde hørt om Jesus - blandt andet fra Stefanus - må have fået ham til at tvivle på rigtigheden i den gamle forståelse af Gud som streng lovgiver. Derfor skulle Saulus kun have en anledning til at skifte spor og blive Paulus; og siden blev han den mest betydningsfulde af den kristne kirkes apostle.

Stående overfor farisæernes og de skriftkloges størknede forståelse af Gud, der får dem til at fordømme samfundets udskud, fortæller Jesus de to lignelser om de hundrede får og den forsvundne drakme.

En hyrde, der har hundrede får, hvoraf det ene bliver væk, går ud for at lede efter det. Når han finder det, inviterer han venner og naboer for at fejre, at fåret er vendt uskadt tilbage. På samme måde kan man blive glad, hvis man har forlagt en drakme eller sit kreditkort, men genfinder det tabte. Da er det oplagt at fortælle sin omgangskreds, hvor lettet man er.

Lignelserne bruger Jesus til at beskrive den glæde, der fylder Gud, når et menneske, der har været på afveje, vender tilbage til troen på ham. Gud er både hyrden og den lettede kvinde, der genfinder sin mønt; og det er netop lettelsen og glæden, der fylder ham i mødet med den vildfarne. Her er der ingen løftede pegefingre og påmindelser om alt det, det genfundne menneske gjorde galt. Her er derimod en varm omfavnelser og en glad velkomst.

Sådan en omfavnelser og sådan en velkomst var det, Jesus gav de landsforrædere, ludere og lommetyve, der opsøgte ham. Han så ikke på, *hvad* de var, men *hvem* de var. Ved at blive set sådan, fik de fleste sikkert også et nyt syn på dem selv, og dem af dem, der ikke kunne stå inde for deres livsførelse, lagde sandsynligvis deres liv om, i det opfang datidens samfundsstrukturer tillod det.

Forstår vi Jesu lignelser sådan, kan vi glæde os over, at Gud vil favne selv dem, vi har svært ved at rumme. Vi kan glæde os på deres vegne. Vi kan glæde os over, at Gud er mere rummelig end os. Men netop det, at der også er nogle, vi lægger afstand til, kan give lignelserne en ny vinkel - for hvordan stiller det os? Tja, vores afstandtagen til andre placerer os vel på linje med farisæerne og de skriftkloge.

På afstand kan vi snildt acceptere, at Jesus samler de moralsk angribelige omkring sig. Det virker så rigtigt; så imødekommende og venligt. Men hvis vi levede på Jesu

tid, eller han levede på vores, ville vi nok holde os væk – for hvem har lyst til at være i selskab med landsforrædere, ludere og lommetyve? Hvem har lyst til at omgås dysfunktionelle og hjemløse? Hvem har lyst til at være i stue med uvaskede tiggere? Hvem vil være i selskab med voldtægtsmænd, hvad enten de har tænkt sig at lægge deres liv om eller ej?

Så snart der ikke længere er afstand mellem os og dem, som Jesus byder velkommen, er der heller ingen afstand mellem farisæerne, de skriftkloge og os. Da afsløres vi som nutidens selvretfærdige farisæere og skriftkloge, og med ét er det ikke landsforræderne, luderne og lommetyvene, de to lignelser handler om. Nu handler de om os. Os, der lægger afstand til andre, fordi vi anser os for at være bedre mennesker end dem. Os, der kan have ondt af samfundets udskud, så længe de er på afstand, men ikke vil kendes ved dem, hvis de kommer for tæt på. Vi er nutidens farisæere og skriftkloge, der mener at vide, hvordan man bør leve, og ikke ser på, *hvem*, men *hvad* andre er.

Når Jesus siger, at ”der bliver større glæde i himlen over én synder, der omvender sig, end over nioghalvfems retfærdige, som ikke har brug for omvendelse”, behøver han altså ikke at henvise til landsforræderne, luderne og lommetyvene. Han kan lige så godt henvise til farisæerne, de skriftkloge og os. Ligesom farisæerne og de skriftkloge anser vi os for at være pletfrie og retfærdige; i hvert fald i sammenligning med dem, Jesus omgås. Det er ikke os, men dem på kant af samfund og lovgivning, der har brug for bistand og frelse. Men netop fordi vi laver denne opdeling, afslører vi os som syndere. Vi trækker streger og sætter skel mellem os og dem. Vi går ikke de andre i møde, sådan som Jesus gør. Vi er ganske vist ikke så fulde af had, som Saulus var, da han var med til at lynche Stefanus, men vores imødekommenhed og hjælpsomhed kan ligge på et lille sted, når det gælder folk, vi er utrygge overfor eller måske ligefrem afskyr. Vi minder betænkeligt om farisæerne og de skriftkloge, der vidste, hvad det krævede at være et ordentligt menneske.

På baggrund af Jesu lignelser kan vi forstå, at der blev glæde i himlen, da Saulus omvendte sig, for han var som et vildfarent får, der blev fundet. Den samme glæde vil udfolde sig, hver gang et menneske, der trækker streger og sætter skel mellem sig selv og andre, forstår, at de andre er præcis lige så værdifulde, som han eller hun er.

Jesus selv gik forrest i forsøget på at gøre dette klart, idet han omgikkes toldere og syndere, landsforrædere, ludere og lommetyve. Og så skal vi ikke glemme, at han også omgikkes farisæere og skriftkloge. De fik bare med grovfilen, fordi de – ligesom os – selvretfærdigt vurderede sig som mere værd end andre. Men dem ønskede han altså også fællesskab med. Og det er vores held.

Amen.